

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmän toimintakertomus 2016–2019

Liikuntatieteellinen Seura ry (LTS) on vuonna 1933 perustettu liikuntatieteistä, -kulttuurista ja -politiikasta kiinnostuneiden henkilöiden ja yhteisöjen muodostama kansalaisjärjestö ja tiedeviestintäorganisaatio. Seuran toiminta koostuu kolmesta sisällöllisestä kokonaisuudesta: tieteellisistä seminaareista, tutkimustietoon perustuvista arvioinneista ja selvityshankkeista sekä monikanavaisesta tiedeviestinnästä.

Liikuntatieteellisen Seuran tehtäviin kuuluu soveltavan liikunnan edistäminen koordinoimalla valtakunnallisesti alan tutkimusta ja koulutusta. Liikuntatieteellisen Seuran hallitus päätti kokouksessaan 14.3.2016 perustaa soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmän. Työryhmä on toiminut vuosina 2016–2019 ja LTS on toiminut sen koordinaattorina. Työryhmä toimii yhteistyössä valtion liikuntaneuvoston yhdenvertaisuus ja tasa-arvojaoston kanssa.

1. TYÖRYHMÄN TEHTÄVÄT JA TOIMIKAUSI

Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmän ensimmäinen toimikausi on ollut 2016–2019. Koulutus- ja tutkimustyöryhmän tehtäväksi on asetettu soveltavan liikunnan tutkimuksen edistäminen, tiedon kokoaminen ja levittäminen sekä alan tutkijoiden ja oppilaitosten yhteistyön kehittäminen. Työryhmä toimii yhteistyössä valtion liikuntaneuvoston yhdenvertaisuus ja tasa-arvojaoston kanssa.

Työryhmän tehtäviksi asetettiin:

- Soveltavan liikunnan tutkimuksen edistäminen, tiedon kokoaminen ja levittäminen
- Soveltavan liikunnan tutkimusverkoston käynnistäminen
- Soveltavaa liikuntaa opettavien oppilaitosten yhteistyön edistäminen
- Erityisliikunnan päivien 2018 ohjelman laatiminen
- Erityisliikunnan päivien suositusten seuranta

Työryhmä on kokoontunut vuosittain noin neljä kertaa.

2. TYÖRYHMÄN JÄSENET

Työryhmään kuului yhteensä kymmenen soveltavan liikunnan asiantuntijaa. Jäsenet edustivat laajasti soveltavan liikunnan toimikenttää. Puheenjohtajana toimikaudella 2016–2019 toimi suunnittelija Toni Piispanen Opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Liikuntatieteellisen Seuran edustajana ja sihteerinä 2018 syksyyn asti toimi Saku Rikala. Rikalan jäädessä toimialavapaalle, sijaiseksi tuli Vilja Sipilä.

Työryhmän jäsenet:

- Suunnittelija Toni Piispanen, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän puheenjohtaja
- Tutkija Piritta Asunta, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES

- Lehtori Erwin Borremans, Ammattiopisto Live
- Erikoistutkija Kaisu Mononen, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU
- Johtaja Taina Rantanen, Gerontologian tutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto
- Liikunnanopettaja, soveltavan liikunnan asiantuntija Virpi Remahl, Liikuntakeskus Pajulahti
- Toiminnanjohtaja Tommi Yläkangas, Soveltava Liikunta SoveLi ry
- Professori Pauli Rintala, Jyväskylän yliopisto
- Tutkimuspäällikkö Aija Saari, Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry
- Johtaja Päivi Topo, Ikäinstituutti
- Fysioterapeutti Sanna Weurlander, Validia Kuntoutus
- Liikuntatieteen erityisasiantuntija Saku Rikala, Liikuntatieteellinen Seura ry, työryhmän sihteeri (2016- syksy 2018)
- Liikuntatieteen asiantuntija Vilja Sipilä, Liikuntatieteellinen Seura ry, työryhmän sihteeri (syksy 2018)

3. TEHDYT TOIMENPITEET

Toimintasuunnitelmassa esitettyjen tehtävien ja tavoitteiden suuntaisesti Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä on ollut mukana seuraavissa projekteissa ja tapahtumissa.

Välialalyysi Erityisliikunnan päivien 2014 suosituksista

Vuonna 2014 järjestetyille Erityisliikunnan päiville osallistui 250 soveltavan liikunnan asiantuntijaa. Päivien teemaseminaareissa ja työpajoissa annettiin suosituksia alan kehittämistyölle. Työryhmä teki päivillä annetuista suosituksista välialalyysin.

Tutkimusuutisten kokoaminen VAU:n kuntakirjeisiin

Suomen Vammaisurheilu ja – liikunta VAU ry ylläpitää kuntien erityisliikunnanohjaajien verkostoa ja vastaa verkoston tiedottamisesta. Erityisliikunnanohjaajille suunnattu sähköinen kirje lähetetään noin neljästi vuodessa. LTS sekä koulutus- ja tutkimustyöryhmä kokoaa kuntakirjeitä varten ajankohtaista tietoa käynnissä olevista tutkimushankkeista, julkaisuista sekä väitöksistä. Kuntien verkostokirjeet julkaistaan myös LTS:n verkkosivuilla.

Nuorten vapaa-aikatutkimuksen valmistelukokoukset 13.12.2016 ja 28.4.2018

Nuorisotutkimusseura ry tutkii lasten ja nuorten vapaa-aikaa. Kohderymänä on 7–29-vuotiaat ja tutkimuskohteena on vapaa-aikaa painottuen mediaan, harrastamiseen ja liikuntaan. Viimeisin vapaa-aikatutkimus valmistui vuonna 2018 ja sen pääpaino oli liikunnassa. Tutkimuksen vastuullisina tutkijoina toimivat Sami Myllyniemi ja Mikko Salasuo.

Kyseistä vapaa-aikatutkimusta varten otettiin otos erityistä tukea tarvitsevista lapsista ja nuorista, joille kohdennettiin oma kohdennettu kysely. Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmää pyydettiin toimimaan kyselyn suunnittelussa asiantuntijaelimenä. Työryhmä pohti, mitä tutkimuksella halutaan tietää

soveltavan liikunnan näkökulmasta ja mitä mahdollisia linjauksia tutkimuksella voisi olla. Nuorisotutkimusseura tarjosi työryhmän jäsenille myös mahdollisuutta olla mukana tulevassa julkaisussa kirjoittajina. Työryhmästä ei tuotettu materiaalia lopulliseen raporttiin.

Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018 julkistustilaisuus oli 28.2.2019.

[Lausunto Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirjaan](#)

Uusin liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja (ent. liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja) vuosille 2020–2024 julkaistiin 8.1.2019. Työryhmä osallistui suunta-asiakirjan suunnitteluun antamalla lausunnon koskien soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun tutkimuksen huomioimista suunta-asiakirjassa. Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä esitti, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävää liikunnan tutkimusta toteutetaan jatkossa kaksoisstrategian avulla. Lisäksi työryhmä esitti teemoja soveltavan liikunnan tutkimuksen erityistarpeiksi.

[Palaveri Move!-mittausten soveltamisesta 16.3.2017](#)

Työryhmä tapasi 16.3.2017 Jyväskylän yliopistossa yhdessä Move! tutkimushankkeen tutkijoiden kanssa aiheena Move! -mittausten soveltaminen. Move! -mittausten tarkoituksena on antaa valtakunnan tasolla päätöksenteon tueksi tietoa kaikkien perusopetuksen oppilaiden fyysisen toimintakyvyn tilasta. soveltavan liikunnan kentällä on suuri pula juuri tällaisesta valtakunnantason tiedosta. Ongelmana oli, että oppilaista, joiden terveyden edistämisen tueksi tarvittaisiin erityisiä toimenpiteitä, ei ollut saatavilla tietoa. Siksi Move! -mittauksiin tulisi kehittää ohjeet tehtävien soveltamiselle.

Tavoitteeksi asetettiin, että Move! -mittauksia kehitetään jatkossa siten, että kaikki oppilaat voivat osallistua mittauksiin. Lähtökohtaisesti kaikille oppilaille on löydettävä tapa tehdä mittaukset, jotta tietoa oman terveyden edistämiseksi tuotetaan yhdenvertaisesti.

Move! -mittausten kehittämiseksi lähdettiin selvittämään järjestelmän omistava taho ja kenen vastuulla mittausten kehittäminen on.

[Soveltavan liikunnan päivien ohjelmatyö](#)

Soveltavan liikunnan päivät järjestettiin 21.–22.8.2019 Helsingissä. Soveltavan liikunnan koulutus- ja tutkimustyöryhmä toimi myös Soveltavan liikunnan päivien ohjelmatoimikuntana. Ohjelmatoimikunnalla oli omia erillisiä tapaamisia, mutta päivien ohjelmaa käsiteltiin myös työryhmän kokouksissa.

[Soveltavan liikunnan tiedon kasaaminen LTS:n nettisivuille](#)

[FINAPA-nettisivut 2017–2018](#)

Yhtenä isona projektina oli englannin kielisten suomalaisen soveltavan liikunnan sivujen luominen. Finapa.fi – sivusto avattiin alkuvuodesta 2018.

Finapa.fi-sivustolle on koottu tietoa suomalaisesta soveltavan liikunnan järjestelmästä. Sivustolla on englanniksi tietoa muun muassa alan toimijoista, verkostoista, lainsäädännöstä, historiasta, koulutuksesta, tutkimuksesta ja kehittämishankkeista. Sivuston tavoitteena on palvella ulkomaalaisia toimijoita ja opiskelijoita, jotka ovat kiinnostuneita suomalaisesta soveltavasta liikunnasta sekä suomalaisia toimijoita, jotka haluavat esitellä englanniksi toimintaansa.

ISAPA-hakemus

ISAPA eli International Symposium of Adapted Physical Activity on International Federation of Adapted Physical Activity (IFAPA) järjestämä kansainvälinen soveltavan liikunnan tapahtuma. Kongressi järjestetään joka toinen vuosi. Jyväskylän yliopisto teki päätöksen hakea vuoden 2021 ISAPA kongressin järjestäjäksi. Hakemus laadittiin yhdessä työryhmän edustajien sekä Jyväskylä Convention Bureau'n kanssa. Hakemus meni hyväksytysti läpi ja Jyväskylälle myönnettiin kunnia toimia vuoden 2021 konferenssin järjestäjänä.

TUTKA-hanke

Jyväskylän yliopistossa käynnistettiin syksyllä 2017 hanke *Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden koululaisten osallistuminen toimintakykyä ja liikuntakäyttämistä mittaaviin seurantatutkimuksiin* (TUTKA-hanke). Hankkeen tarkoitus on kehittää väestötutkimusten (WHO-Koululais- ja LIITU-tutkimukset, MOVE! -mittaukset) sisältöjä niin, että niiden avulla saataisiin tietoa myös tukea tarvitsevien lasten toimintakyvystä ja liikuntakäyttämisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi hankkeelle rahoituksen.

Valtakunnallisessa aineistonkeruussa saatiin lähes 900 vastausta. Iso osa vastasi selkokieliseen lomakkeeseen. Tutkimus osoitti mielenkiintoa laajasti ja vielä useampi erityiskoulu olisi halunnut vastata kyselyyn, mutta kyselylomake ei ollut kaikille halukkaille soveltuva. Jatkossa tarvittaisiin kyselyn lisäksi esimerkiksi haastatteluja vaikeimmin vammaisille oppilaille.

TUTKA-hanke valmistui vuoden 2018 lopussa. Tarvetta olisi vielä jatkohankkeelle, jotta sovellettuja Move! -mittausten osioita saataisiin tutkittua lisää.

Verkostojen luonti ja kumppanuudet

Soveltavan liikunnan päivien 2018 arviointi

LTS toteutti Soveltavan liikunnan päivien jälkeen palautekyselyn, joka lähetettiin kaikille päiville osallistuneille henkilöille. Palaute analysointiin ja tulokset arvioitiin yhdessä työryhmän kanssa.

Päätettiin laatia päivien aikana käytyjen keskusteluiden sekä esiin nousseitten asioiden pohjalta yhteinen kannanotto ja suositukset, joita kentän toimijat pääsevät kommentoimaan ja äänestämään.

Suosituksien Soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun kehittämiseksi 2019–2022 hyväksyminen ja konkreettisten toimenpide ehdotusten esitleminen OKM:n liikunnan jaostolle

LTS julkaisi Suositukset soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun kehittämiseksi 2019–2022 vuoden 2019 alussa. Suositukset tehtiin yhteistyössä työryhmän luonnosten sekä kentän toimijoiden antamien kommenttien pohjalta. Suositusten luonnoksen taustalla oli eri arviointien ja raporttien suositukset sekä Soveltavan liikunnan päivien 2018 huomioidut. Luonnokset lähetettiin alan toimijoille vapaasti kommentoitavaksi. Suositukset viimeisteltiin saatujen reilun 140 vastauksen perusteella. Suositukset viimeisteltiin koulutus- ja tutkimustyöryhmässä.

Työryhmä työsti suosituksista konkreettiset toimenpide ehdotukset suosituksissa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpide ehdotukset esiteltiin Opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualueen toimihenkilöille torstaina 7.3.2019.

Tutkijatapaaaminen 2019 sisällön suunnittelu

Työryhmä päätti, että seuraava tutkijatapaaaminen järjestetään 26.1.2019 Jyväskylässä. Tutkijatapaaaminen on tarkoitus järjestää yhteistyössä LTS:n, Jyväskylän yliopiston sekä KIHU:n kanssa. Ohjelma tulee tarkentumaan lähempänä ajankohtaa.

Tapahtumat 2016–2019

Erytysliikunnan symposio 2016

Vuoden 2016 Erytysliikunnan symposio järjestettiin hotelli Scandic Parkissa Helsingissä 2.6. Symposion teemana olivat sote-uudistus liikunnan näkökulmasta sekä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo liikunnassa. Symposio keräsi 120 osallistujaa.

Soveltavan liikunnan tutkijatapaaaminen 8.12.2016, Jyväskylän yliopisto

Tutkijatapaaamisen tavoitteena oli:

- selvittää erityisliikunnan tutkimuksen nykytila ja mahdolliset aukkokohdat
- selventää alan tutkijoille OKM:n liikuntatutkimuksen nykyisiä linjauksia
- ideoida uusia tutkimusalueita tai -hankkeita sekä
- synnyttää yhteistyötä erityisliikunnan alueen tutkijoiden kesken.

Puhujina mukana olivat: Toni Piispanen (VLN), Saku Rikala (LTS), Terhi Huovinen (JYU), Kwok Ng (JYU), Veli Liikanen (Mikkelin AMK), Sarianna Sipilä (JYU) sekä Vesa Linnamo (JYU).

Tapahtumaan osallistui noin 30 osallistujaa.

SoveLi:n miniseminaari 24.4.2017

Saku Rikala mukana puhumassa SoveLi ry:n järjestämässä miniseminaarissa. Puheenvuoron aiheena ”Missä mennään soveltavassa liikunnassa?”.

Soveltavan liikunnan kouluttajatapaaminen 2017

Soveltavan liikunnan kouluttajatapaaminen pidettiin vuonna 2017 Pajulahdessa 18.5.

Aamupäivän teema oli ”Missä ollaan ja minne mennään?”. Iltapäivällä osallistujille tarjottiin käytännönläheisiä työpajoja työn tueksi. Mukana puhumassa olivat Liisa Paavola Ikäinstituutista ja Aija Saari VAU ry:stä. Iltapäivän työpajojen vetäjinä olivat Jukka Vetonieni Oppimis- ja ohjauskeskus Valterista, Terhi Huovinen Jyväskylän yliopistosta sekä Anita Ahlstrand Metropolia Ammattikorkeakoulusta.

Tapahtumaan osallistui noin 50 alan kouluttajaa ja asiantuntijaa. Tapaaminen koettiin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Toiveena oli, että kouluttajatapaamisia järjestettäisiin jatkossakin säännöllisesti.

Soveltavan liikunnan tutkijatapaaminen 2017

Vuoden 2017 tutkijatapaaminen järjestettiin keskiviikkona 13.12.2017 Jyväskylän yliopistolla.

Tapaamisen koostui kahdesta osiosta. Ensimmäisessä pohdittiin soveltavan liikunnan tutkimuksen ajankohtaisia kysymyksiä, kuten soveltavan liikunnan asemaa erilaisissa väestötutkimuksissa. Lisäksi osiossa tutustuttiin käynnissä oleviin tutkimushankkeisiin. Toinen osio koostui kahdesta rinnakkaisesta työpajasta. Tutkimusmetodi-työpajassa perehdyttiin määrällisen ja laadullisen tutkimuksen metodeihin soveltavan liikunnan näkökulmasta. Paraurheilun testausdemossa päästiin seuraamaan triathlonisti Liisa Liljan mattotestiä ja pohdittiin, millaista tutkimusta menestyvän vammaisurheilijan tueksi tarvitaan.

Tutkijatapaaminen keräsi paikalle noin 50 osallistujaa.

Soveltavan liikunnan päivät 2018

IX Soveltavan liikunnan päivät

LTS järjesti Soveltavan liikunnan päivät 21.–22.8.2018 ammatikorkeakoulu Arcadassa, Helsingissä. Päivät kokosivat yhteen noin 280 liikunta- ja terveysalan asiantuntijaa. Tapahtuma kuvattiin ja lähetettiin reaaliaikaisesti ensimmäistä kertaa. Livestriimin välityksellä tavoitettiin noin 40 etäosallistujaa. Vuoden 2018 loppuun mennessä livestriimillä ja tallenteilla on ollut yhteensä 391 näyttökertaa. Päivien keskeisenä tavoitteena oli välittää ajankohtaista tietoa soveltavan liikunnan kehityksestä sekä kuulla alan asiantuntijoita ja kentän toimijoita. Päivien aikana kuultiin yli 70 tieteellistä ja käytännön kokemustietoon perustuvaa esitystä toimintarajoitteisten liikunnasta sekä käytiin keskusteluja aina ikääntyneiden liikkumisesta vammaishuippu-urheiluun.

Soveltavan liikunnan asiantuntija- ja kouluttajatapaaminen 2019

Seuraava soveltavan liikunnan kouluttajatapaaminen järjestetään pe 12.4.2019 Pajulahdessa. Kouluttajatapaamisen tavoite on vaihtaa alan kouluttajien kesken tietoja soveltavan liikunnan / erityisliikunnan opetuksen ja koulutuksen kannalta merkittävistä ajankohtaisista asioista sekä käydä keskustelua alan koulutuksen kehittämisestä yliopistoissa, korkeakouluissa sekä ammatillisissa oppilaitoksissa. Päivän aikana kuullaan puheenvuoroja esimerkiksi Valtion liikuntaneuvostolta, UKK-instituutin liikuntasuosituksista sekä Soveltavan liikunnan opetuksesta. Viikonloppu jatkuu la 13.- su 14.4. VAU ry:n ja Pajulahden yhteisellä Soveltavan liikunnan verkkokoulutuksella. Kyseinen verkkokoulutus on ensimmäinen puhtaasti verkkopohjainen soveltavan liikunnan opintokokonaisuus.

Toimenpiteitä seuraavalle toimikaudelle 2019–2022:

- Selvitys soveltavan liikunnan koulutuksesta
- Soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun suositusten 2019–2022 etenemisen seuraaminen ja arviointi
- Soveltavan liikunnan tutkimusten ja hankkeiden kokoaminen LTS verkkosivuille
 - o Yhteistyökumppanit ja oppilaitokset vastuussa ajankohtaisista hankkeista ja tutkimuksista tiedottamisesta LTS:lle
- Soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun seurannan kehittäminen yhteistyössä VLN:n, OKM:n ja alan toimijoiden kanssa
- Käsitteet (+engl.-ruotsi), tiedon kokoaminen
- Kansainvälisten tutkimusuutisten kokoaminen L&T-lehteen ja levittäminen eteenpäin, webinaarit, podcastit jne.
- Soveltavan liikunnan symposio 2020
- ISAPA 2021 kongressin valmistelussa auttaminen
- Kuntien erityisliikunnanohjaajien työnkuvan kehittämisprojekti 2020–2022
- Liikunnan väestötason tietopohjan kehittäminen
 - o LTS vastuussa soveltavan liikunnan tietopohjan kehittämisestä
- Soveltavan liikunnan päivät 2022 ohjelman suunnitteleminen

LIITTEET:

- Toimintasuunnitelma 2016–2019
- Toimintakauden väliarvio 2016–2018